

FINNMARKSEIENDOMMEN (FeFo) – INNSPILL TIL NY STRATEGISK PLAN FRA 2011

Oslo, 1. november 2010

Til Styrets medlemmer FeFo
Administrasjonen FeFo
E-post 2 sider

Innledning

Vi setter pris på muligheten til å komme med forslag vedrørende forvaltning av villaks i Finnmark. Det gir oss anledning til å understreke det meget store potensial forvaltningen av villaks har og ikke bare påpeke det som går galt. Det er tungt i årevis å måtte se hvordan Tana-vassdragets muligheter forringes år for år. Tana er ikke FeFo's ansvar. Her ligger hovedansvaret på Miljøverndepartementet i Oslo. Det er tydeligvis for langt fra Oslo til Øst-Finnmark. Selv uten ansvar for Tana, Alta og Neiden har FeFo Norges klart viktigste mandat når det gjelder forvaltning av villaks. Elvene i Finnmark er globalt sett det viktigste området for atlantisk laks. Det er derfor meget positivt at Finnmarkslovens § 1 understreker kravet om økologisk bærekraftig forvaltning. Problemet med forvaltningen av fiskeressurser har i Norge ofte vært at fiskere får lov til å fiske på svake og minkende bestander pga politikernes ettergivenhet. Norge har ikke en ærerik fortid her. Vi nevner bare at det har tatt flere tiår, med samlede milliardtap, å bygge opp vår tidligere desimerte sildestamme.

Naturgrunnlaget

Det er udiskutabelt at de fleste og alle de store vassdrag i Finnmark har mer enn vanlig gode gyte- og oppvekstmuligheter for laks. Hovedingredienser: Lengde elv, bunnsubstrat og vanddekning. Dette fører til at f. eks. Alta opprettholder en noenlunde stor stamme på tross av altfor stor fangst, samlet for sjø og elv. Gytetallsmål for elvas viktigste gyteområde, Sautso, oppnås ikke. Mindre gunstige forhold for gyting og oppvekst i elv ville aldri maktet å opprettholde stammen når man samlet slakter årlig 80-90% av den fisk som skulle gyte. Landets største smoltmerkingsprogram viste at mer enn 80% av all Altalaks blir fanget i sjøen. Det er uforsvarlig å beskatte stammer så hardt og andre elver beskattes enda hardere. Med slikt beskatningstrykk blir elvene sårbare og svekkes ytterligere i de år vær, klimasvingninger, sykdommer, kraftkjøring m.m. virker negativt.

Bærekraftig forvaltning

I Norge opererer vi med gytetallsmål. Det skal vise minimum hvor mange fisk som må gyte i elvene for å opprettholde en forsvarlig bestand. I altfor mange av FeFos elver oppnås ikke disse mål. Da er det uforsvarlig at 60-70% av total fangstmengde fanges på kysten og i fjordene. I tillegg til dette kommer ikke oppgitt fangst i sjø, som er betydelig. Mange er kritiske til minimumstenkingen om gytefisk og hevder forenklet sagt at jo mer fisk som gyter desto bedre er det. Rett over grensen til Russland praktiseres i stadig flere elver en slik forvaltning gjennom streng fangstbegrensning i elv og minimal fangst i sjø. Med stor suksess! I enkelte elver på Kola går det nå ut fire ganger så mange smolt som forskerne ville sagt var mulig å produsere - fiskere får opptil 50-60 laks på 6 dager. Lignende resultater ser man også i godt forvaltede elver på Island, i Skottland, Canada og Argentina for å nevne noen land. I Finnmark er som påvist naturgrunnlaget det beste. Hva kreves da for at bestandene skal øke? Svaret gir seg selv: *Mer laks må få gyte*. Det er ikke vanskeligere enn det! Verden er full av eksempler, dessverre utenfor Norge, på hva som skjer om man lar stadig flere fisker gyte. Man får øyeblikkelig virkning i form av større mengder befruktet rogn og på kort tid mangedoblede yngelbestander. I Finnmarks tynt besatte elver vil man i løpet av en laksegenerasjon kunne få en fantastisk tilbakevandring av laks. Muligheten til å få til dette i Finnmark er også unik og ulik situasjonen i Norge for øvrig, da *FeFo er forvalter av både sjø- og elvefisket*. Ved å begrense

antall lakseplasser i sjøen sterkt og samtidig sette tilsvarende strenge kvoter i elvene, kan FeFo skape om Finnmark til et lakseeldorado. Da oppfyller man Finnmarkslovens intensjoner og vil fremstå som et eksempel for det øvrige land. Man bygger også et varig og solid grunnlag for en stor turistnæring. Vi vil anbefale at FeFo tar kontakt med Organisasjonen Elvene Rundt Trondheimsfjorden (ERT). ERT har vært i samme situasjon som FeFo er i nå og har i samarbeid med myndighetene fått gjennomslag for stammeoppbyggende forvaltning i elv og sjø. Vi har støttet ERT økonomisk med ca 2 mill. kroner. Norske Lakseelver (NL) er organisasjonen for elveeiere i Norge. FeFo vil som medlem/samarbeidspartner også kunne dra stor nytte av NL's kunnskap. Fortsetter man dagens politikk med uforsvarlig fangst, ber man indirekte om at Direktoratet for Naturforvaltning griper inn og regulerer hardt. Det synes vi ikke er fremsynt av en grunneier som har muligheten til selv å bestemme. Vi liker prinsippet om nærhet i forvaltningen og FeFo har alt å tjene på å opptre fornuftig som egen forvalter og ikke bli husmann under sentrale myndigheter.

Resultater av bærekraftig forvaltning

Rettighetshaver (FeFo) vil ikke lide økonomisk når laksebestandene tar seg opp. Utallige rapporter dokumenterer at laks fanget i elv er fra 10 til 20 ganger mer verdt enn den som fanges i sjø. De økonomiske ringvirkningene av godt laksefiske i elvene vil bli meget store, så vel direkte som indirekte. Nå har FeFo en prisverdig målsetting om å drive til beste for innbyggerne i Finnmark og Finnmark er vel det fylket i landet der prosentvis flest er opptatt av jakt og fiske. Vi har tiltro til at FeFo også i fremtiden vil la allmennheten slippe til i elvene på rimelige vilkår. Med flere fremragende elver økes tilbudet til alle fiskere sterkt. Det betyr at man kan åpne for fiske både for enda flere lokalt og i tillegg for betalingsvillige turister fra Norge og utlandet. De betaler særdeles godt for fiske, bevertning, transport, guiding, utstyr og overnatting. Lokalbefolkningen kan fortsatt fiske til moderat pris, mens andre må betale markedspris. Dette vil gi et økonomisk solid grunnlag for vedvarende, fornuftig forvaltning. Villaks som inntektsgivende matproduksjon i sjø er avleggs. Til det er laksen altfor verdifull. Dette betyr ikke at vi ikke anerkjenner rettighetene til grunneiere når det gjelder sjølaksefisket. Vi mener tvert imot at rettighetshaver (FeFo) gjennom økede inntekter fra elvefisket skal kompenseres ved stopp i sjølaksefisket. De sjølaksefiskere som i tillegg til FeFo får godkjent rettigheter av Finnmarkskommisjonen, vil vi gjerne forhandle med. Vi regner ikke med at FeFo er interessert i kompensasjon ved bortfall av inntekter ved innskrenkninger i sjøfisket, men tilbyr gjerne dette dersom FeFo skulle ønske en slik ordning. En fremtidsrettet forvaltning av alle de elver FeFo eier i Finnmark vil i tillegg til varige og bærekraftige arbeidsplasser gi store økonomiske ringvirkninger som for eksempel kan benyttes til å kompensere rettighetshaver (FeFo) for bortfall av leieinntekter ved utleie av sjøfiskeplasser.

Avslutning

Vi ser kun positive virkninger av at laksestammene i Finnmark bygges opp. Det fundamentalt viktige er at FeFo er tillagt et stort og forpliktende ansvar for mer enn 40 laksevasdrag i Finnmark. Vi vil gjerne være en støttespiller i dette arbeidet og tar gjerne et møte for å utveksle informasjon og undersøke hvordan vi kan bistå.

Med vennlig hilsen

Pål Klouman, styreleder
Stiftelsen Nordatlantisk Villaksfond Norge

Kopi: Stortingsgruppene, Sametinget, Fylkestinget, DN, MD, FD, NL, ERT, Bellona, WWF, NJFF, NMF, NVF, m.fl